

УДК 343.1

НЕЗАКОННИЙ ОБІГ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ЯК ОБ'ЄКТ ВПЛИВУ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Грень Р.Р., аспірант
кафедри кримінального права і процесу
Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

У статті визначено зміст та поняття незаконного обігу наркотичних засобів. Окреслено основні негативні явища, які породжує наркоманія. Визначено основні протиправні діяння, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, які є об'єктами впливу оперативних підрозділів правоохоронних органів.

Ключові слова: наркотичні засоби, наркоманія, наркобізнес, правові основи, протидія, правоохоронні органи, незаконний обіг наркотиків.

В статье определено содержание и понятие незаконного обращения наркотических средств. Очерчены основные негативные явления, которые порождает наркомания. Определены основные противоправные деяния, связанные с незаконным обращением наркотических средств, которые являются объектами влияния оперативных подразделений правоохранительных органов.

Ключевые слова: наркотические средства, наркомания, наркобизнес, правовые основы, противодействие, правоохранительные органы, незаконное обращение наркотиков.

Hren R.R. AN ILLEGAL APPEAL OF NARCOTIC FACILITIES IS OBJECTS OF INFLUENCE OF OPERATIVE SUBDIVISIONS OF LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES OF UKRAINE

Maintenance and concept of illegal appeal of narcotic facilities are certain in the article. The basic negative phenomena are outlined that is generated by drug addiction. The basic criminal acts of the narcotic facilities related to the illegal appeal are certain that are the objects of influence of operative subdivisions of law enforcement authorities.

Key words: narcotic facilities, drug addiction, drug dealing, legal frameworks, counteraction, law enforcement authorities, illegal appeal of drugs.

Постановка проблеми. Однією з основних передумов для ефективної організації протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів є знання співробітниками оперативних правоохоронних органів України (Міністерства внутрішніх справ (МВС), Служби безпеки України (СБУ), Державної митної служби України (ДМСУ), Державної прикордонної служби України (ДПСУ), Державної пенітенціарної служби України (ДПтСУ)) особливостей функціонування даної сфери в умовах ринкових відносин.

Дані поняття необхідні для безпомилкового застосування її результатів на практиці, глибшого та більш цілеспрямованого вивчення криміногенних умов, що спричиняють поширення окресленої злочинності, розроблення науково обґрунтованих висновків і рекомендацій, спрямованих на удосконалення стратегії і тактики їх протидії.

Стан дослідження. Проблеми незаконного обігу наркотичних засобів розглядалися у працях українських і зарубіжних учених та практиків: Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова, Ю.Н. Гальчинського, І.М. Гриненко, Л.В. Дороша, А.Ф. Думки, В.Б. Калиновського, Д.В. Карауша, А.П. Кіцула, І.І. Ковальчука, К.Г. Костенка, М.Л. Лемешко, О.О. Лойфа, Д.И. Никифорчука, О.І. Перепелиці, В.Г. Пшенничного, Е.В. Расюка, О.М. Сергеева, О.В. Столярського, О.М. Стрільціва В.А. Тимошенко, Л.М. Тимофеева, Ю.В. Тузова, І.Р. Шинкаренка, Г.В. Федорова, Ю.М. Юбка та ін.

Метою статті є визначення поняття незаконного обігу наркотичних засобів та діянь, які підпадають під кримінальну відповідальність.

Виклад основних положень. До числа найгостріших, глобальних, важко вирішуваних і небезпечних для всього світу соціальних проблем, що останнім часом хвилюють світову спільноту, ставлять під загрозу здоров'я людей і саме життя на землі, перш за все слід віднести наркоманію, наркотизм, СНІД. Наслідки цих негативних явищ досягли загрозливих масштабів. У даний час розповсюдження наркотичних засобів, наркоманії, наркотизму та наркобізнесу не стримують найсуворіші закони, не зупиняють межі держав, майже не стримують жодні заборонні заходи. Наркотики із завидною легкістю долають будь-які перешкоди, наполегливо «розповзаються», «захоплюючи» значні території, «вишукуючи» все нові та нові жертви. Сьогодні людей, які загинули від наркоманії та наркотизму, мільйони.

Для визначення незаконного обігу наркотичних засобів необхідно керуватись ст. ст. 305-320 Кримінального кодексу України, законами України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», Переліком наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також Таблицями невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться в незаконному обігу, що затверджуються спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Незаконність обігу наркотичних засобів означає, що такий обіг здійснюється з

порушенням законодавства про наркотичні засоби.

Протиправна сутність цих діянь полягає у тому, що вони вчиняються поза державним замовленням, пов'язані із задоволенням немедичних потреб у наркотичних засобах, або створенням умов, які сприяють потраплянню їх до осіб, котрі займаються нелегальною торгівлею чи зловживають ними. Перелічені діяння вважаються незаконними у разі їх вчинення суб'єктами, які взагалі не мають на це права або ж реалізують його з порушенням встановлених правил обігу наркотичних засобів. Діяльність, пов'язана з обігом особливо небезпечних наркотичних засобів (наприклад, героїн, ЛСД), на території України взагалі заборонена, за винятком їх обігу лише в цілях та на підставах, передбачених законодавством [1, с. 891].

За загальним правилом, діяльність з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, внесених до таблиці II і III Переліку, та прекурсорів, внесених до таблиці IV Переліку, здійснюється юридичними особами всіх форм власності за наявності у них ліцензії на здійснення відповідних видів діяльності, якщо інше не передбачено законодавством. Такі ліцензії видаються ДСКН України юридичним особам за наявності у них відповідної матеріально-технічної бази, нормативно-технічної документації, кваліфікованого персоналу, умов для забезпечення обліку та схоронності наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також для забезпечення безпечності такої діяльності. Ліцензія видається на п'ять років і лише юридичній особі, до складу керівників якої включений спеціаліст, який має професійну підготовку, що відповідає виду ліцензованої діяльності.

Використання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів для проведення контрольованого постачання і оперативної закупівлі, оперативного експерименту, відбору зразків для дослідження цих засобів і речовин, інших оперативно-розшукових заходів оперативними підрозділами правоохоронних органів, які відповідно до закону мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, дозволяється без ліцензії.

За медичними показаннями громадянам дозволяється зберігати і перевозити певні наркотичні засоби, придбані ними лише за рецептом лікаря.

До незаконного обігу наркотичних засобів і прекурсорів належать також певні дії: незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів без мети збуту в невеликих розмірах; невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки; незаконні посів та вирощування снотворного маку чи конопель [2].

Згідно закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів і прекурсорів» 1995р. наркотичні засоби – це включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, які станов-

лять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними.

Наркотичні засоби залежно від джерел їх походження доцільно поділяти на три групи: 1) наркотичні засоби рослинного походження поділяються на: а) одержувані з різних видів рослин маку (макова соломка, опій, опій-сирець, екстрактний опій); б) одержувані з конопель (марихуана, гашиш, гашишна олія); 2) наркотичні засоби синтетичного походження, до яких відносяться речовини, що не зустрічаються в природі, у той же час у більшості випадків є структурними аналогами наркотиків природного походження. Частина з них застосовується в медицині як лікарські препарати. Найбільш поширеними є первітин, метадон, фенциклідин, триметил-фентаніл, ЛСД, структурні аналоги мескаліна та амфетаміна – ДОМ, ДОВ, ТМА, STP та ін.; наркотичні засоби напівсинтетичного походження, які виготовляються з природного алкалоїду шляхом простої транскрипції. До них відносяться героїн, гідроморфон, оксикодон, еторфін і діп-ренорфін, одержувані з тебаїна та ін. Найбільш поширеним є героїн – один із похідних опію, одержуваний шляхом хімічної реакції (ацетилюванням) із морфіну [3, с. 489].

Як наркотики в Україні широке поширення одержали макова соломка, опій-сирець, опійний розчин, марихуана, ефедрин, гашиш, ЛСД, метадон, героїн, кокаїн, «екстазі». Особливу небезпеку створює поява нових синтетичних наркотиків. Останнім часом намітився перехід до «важких» наркотиків (опіум, героїн, кокаїн), а також синтетичних препаратів (фетамін, амфетамін та ін.).

Зловживання наркотичними засобами призводить до захворювання на наркоманію.

Наркоманія – це хворобливий психічний стан, зумовлений хронічною інтоксикацією внаслідок зловживання наркотичними засобами, що віднесений до таких конвенціями ООН або спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я, і який характеризується психічною або фізичною залежністю від них [4, с. 2].

Сьогодні, для того щоб правильного оцінити наркоситуацію, необхідно

розглянути й історичний аспект. Наркотики відомі давно, і на всіх етапах розвитку людство стикається з проблемами виготовлення, вживання й розповсюдження наркотиків. Історія стверджує, що ставлення до наркотиків ніколи не було однозначним.

Розбіжності в законодавстві різних країн інколи доходять до протилежностей. Наприклад, у США проголошується абсолютна нетерпимість до вживання наркотиків, у Франції за такі дії передбачено позбавлення волі на термін від 2 місяців до 1 року і великий штраф, у Греції від 2 до 5 років, у Швейцарії від 1 до 3-х місяців і штраф [5, с. 45].

Немає однозначного підходу і до санкцій, передбачених за виготовлення й розповсюдження наркотичних засобів. Так, в Індії, Бангладеш, Індонезії, Ірані, Малайзії, Північній Кореї, Таїланді, Туреччині, Єгипті, Китаї, Саудівській Аравії тощо – смертна кара (вживання або розстріл). У деяких країнах поши-

рені й тілесні покарання, які, як правило, є «доповненням» до довічного ув'язнення, позбавлення волі або штрафу.

Незважаючи на неоднозначний підхід до цієї проблеми, у світовій практиці накопичено значний досвід боротьби з негативними соціальними явищами, пов'язаними з незаконним обігом наркотиків. Проте, боротьба з цими явищами вимагає не тільки спільних дій, а й чіткого визначення та відмежування понять «наркотизм» та «наркоманія».

Немає єдиного підходу до визначення та змісту терміна «наркоманія» як серед науковців, так і в спеціальній літературі, присвяченій проблемам наркоманії. До понятійного апарату юридичної науки термін «наркоманія» увійшов у 60-ті рр. ХХ ст. й дослідники до тепер намагаються розкрити соціальний аспект наркоманії, і, зокрема, правову сутність пов'язаних із ним явищ.

Термін «наркоманія» у перекладі з грецького означає «пристрасть до заціпеніння» (ейфорія), іншими словами – гіпертрофоване бажання отримати

фізіологічне задоволення, «забутися» і тим самим не думати про ті труднощі й незгоди, що так часто зустрічаються людям на їх життєвому шляху [6, с. 12].

А.А. Габіані визначає «наркоманію» як захворювання, що виникло в результаті систематичного немедичного вживання наркотичних засобів [7, с. 14].

На думку К.А. Карновича, «наркоманія» – це суспільно небезпечне явище, що виникає в результаті незаконного умисного, систематичного вживання наркотичних засобів, на які розповсюджуються заходи міжнародно-правового й внутрішньодержавного контролю, і що приводить до періодичного або хронічного отруєння, шкідливого для особи і небезпечного для суспільства [8, с. 9].

А.А. Мірошніченко, А.А. Музика визначають «наркоманію» (у правовому плані) як суспільно небезпечне явище, що є не тільки захворюванням, яке виникає в результаті одурманення і отруєння організму людини наркотиками, але і таке, що характеризується протиправними діями особи, пов'язаними з наркотичними засобами, обіг яких контролюється спеціальним міжнародно-правовим та внутрішньодержавним режимом, що направлений на захист народного здоров'я і соціалістичного правопорядку. Визначення наркоманії у правовому аспекті не може бути обмежено тільки такою ознакою, як захворювання людини. Разом із цим елементом (або незалежно від нього) справжня дефініція повинна в цілому відображати суспільно небезпечний феномен, який характеризується також протиправністю різних діянь винного з наркотичними засобами [9, с. 25].

Наркозлочинність, як прояв проблеми, характеризується здатністю до переродження в нові, більш небезпечні форми, а саме, вона обумовлює появу негативних наслідків економічного, соціального, етичного, правового, медичного характеру, вимагає величезних витрат, у першу чергу, фінансових коштів та людських ресурсів.

Наркоманія та наркотизм ніколи не існували ізольовано. Вони взаємозв'язані з такими негативними «фоновими явищами» і процесами, як алкоголізм, токсикоманія, проституція, безпритульність тощо. Наркозлочини вчиняються у сфері, де функціонує добре налагоджена система нелегальних заходів щодо виробництва, перевезення, збуту наркотичних засобів, що здійснюються всіма учасниками злочинного процесу. Результати дослідження свідчать, що сьогодні в Україні існує розгалужена мережа наркобізнесу, до злочинної діяльності якої залучені організовані угруповання з представниками міжнародної наркоманії. Зв'язок із представниками міжнародної мафії створює сприятливі умови та надає можливість злочинним угрупованням, що діють на території України і мають стабільне джерело збагачення, щодо перекачування «брудних грошей», отриманих від реалізації наркотиків, за кордон, і подальшу їх легалізацію.

Злочинний світ України все активніше підключається до міжнародного наркобізнесу, який з кожним роком розростається, забираючи здоров'я й життя тисяч людей. Щорічно в нашій країні виявляють і ліквідують нелегальні посіви маку на площі близько 1300 км² [10].

Наркобізнес – законна (незаконна) економічна діяльність, пов'язана з культивуванням, виготовленням та торгівлею наркотичними засобами, психотропними або сильнодіючими речовинами з метою отримання прибутку [11, с. 324].

Наркобізнес є одним із найприбутковіших злочинних промислів. Злочинні організації та окремі особи спрямовують свою діяльність на поширення незаконного обігу наркотичних засобів, відшуковують нові форми та засоби розповсюдження наркотиків, втягують значну кількість осіб до їх вживання. Зазначене призводить до подальшого загострення криміногенної ситуації у країні. Кримінальний наркотизм стає реальною загрозою, що підриває національну безпеку нашої держави та створює дуже серйозні проблеми для міжнародного співтовариства.

Наша держава, одна з найбільших у Європі, географічно розташована в її центральній частині. Таке геополітичне положення робить її своєрідним перехрестям на шляхах міжнародного транспортування наркотиків, а відсутність надійно захищених державних кордонів, інтенсивна міграція населення, потоки вантажів сприяють збільшенню надходжень до України наркотиків імпортного виробництва.

Сьогодні можна говорити про те, що в Україні відбувається розширення мережі кустарного виготовлення синтетичних наркотиків. Синтетичні наркотики та психотропні речовини поступово витісняють традиційні для України ацетильований та екстракційний опій і гашиш.

За останні роки постійно зростає кількість злочинів, пов'язаних із поширенням та зловживанням наркотичних засобів. Правоохоронцями при здійсненні цілеспрямованих заходів вилучається велика кількість наркотиків кустарного та промислового виробництва, особливо під час перевірки осіб, їх багажу,

підозрілих об'єктів, а також при ліквідації кустарних нарколабораторій тощо.

Так, на початку 1993 р. офіційно на обліку було зареєстровано 33,5 тис. споживачів наркотиків, а в 2015 р. на обліку перебувало більше 150 тис. споживачів наркотиків, серед яких 47,6 тис. з діагнозом «наркоманія», 70% наркоманів – молодь до 25 років. Правоохоронними органами виявлено злочинів у сфері обігу наркотичних засобів зокрема: у 2005 р. – 65017 злочини, у 2006 р. – 64330, у 2007 р. – 64838, у 2008 р. – 63666, у 2009 р. – 57624, у 2010 р. – 56878, у 2011 р. – 55388, у 2012 р. – 45300, у 2013 р. – 32700, у 2014 р. – 30494 [12].

Відбуваючи покарання у місцях позбавлення волі, засуджені продовжують вчиняти злочини у сфері обігу наркотичних засобів. За даними ДПТС України, виявлено злочинів у сфері обігу наркотичних засобів зокрема: у 2011 р. – 111, у 2012 р. – 120, у 2013 р. – 161, у 2014 р. – 119 [13].

За даними Міністерства внутрішніх справ України, у 2008 р. питома вага наркозлочинності в нашій державі становила 16,6%, а у 2009 р. дещо зменшилась до 13,3%; у 2013 р. становить біля 50%.

Із загальної кількості виявлених злочинів (за 2013–2015 рр. після вступу в дію нового КПК України) у сфері обігу наркотичних засобів переважають такі, як:

- понад 10930 злочинів є тяжкими й особливо тяжкими (32,1%);

- вчинені групами та організованими групами вчинено 6%;

- контрабанда наркотичних засобів (ст. 305 ККУ – 327 злочинів) (0,9%);

- використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 306 ККУ – 59 злочинів) (0,1%);

- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 ККУ – 9430 злочинів) – 27,7% (з них зберігання – більше 85,2%);

- викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заводження ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 ККУ – 31 злочин) – 0,09%;

- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 ККУ – 18605 злочинів) – 54,7%;

- незаконний посів або вирощування снотворного маку чи конопель (ст. 310 ККУ – 1782 злочини) – 5,2%;

- схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 ККУ) – 235 злочинів) – 0,6%;

- викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заводження ним шляхом зловживання службовим становищем та інші

незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 ККУ – 62 злочини) – менше 0,2%;

- організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 ККУ – 1278 злочинів) – близько 3,7% (з них виробництво та виготовлення – понад 26,4%);

- незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 318 ККУ – 22 злочини) – менше 0,06% [14, с. 6].

Усі ці злочини відносяться до числа посягань на здоров'я населення і суспільної моральності, що і складає їх загальний об'єкт. У ряді випадків об'єктом, крім того, може бути власність у будь-якій її формі, нормальна діяльність установ, що працюють із наркотиками, монополія держави або уповноважених органів на виготовлення наркотиків і вирощування культур, що містять наркотики. Кожний із цих видів злочинів має свою криміналістичну характеристику. Проте усіх їх об'єднує те, що злочинці мають справу з наркотичними, психотропними речовинами або прекурсорами [3, с. 488].

Висновки. Незаконний обіг наркотичних засобів як об'єкт впливу оперативних підрозділів правоохоронних органів – це дії, пов'язані з незаконним вирощуванням, виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів. На особливу увагу заслуговує дослідження поняття наркобізнесу та використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, які використовуються для відновлення процесу – незаконного обігу наркотичних засобів.

Незаконний обіг наркотичних засобів утворює самостійний вид злочинності – наркотичну злочинність, і для її визначення необхідно керуватись Кримінальним кодексом України та спеціальними законами і підзаконними актами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 6-те вид., перероб. та доповн. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2009. – 1236 с.

2. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 4 із змінами від 18 грудня 2009 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Lec/T14/T14_P2.html.

3. Шевчук В.М. Розслідування незаконного обігу наркотичних засобів. Настільна книга слідчого / [М.П. Панов, В.М. Шепітько, В.О. Коновалова та ін.] – 3-е вид., перероб. і доп. – К.: Вид. Дім. «Ін Юре», 2011. – С. 488–503.

4. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15 лютого 1995р № 62/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.

5. Сборник материалов четвертой Международной научно-практической конференции «О развитии взаимодействия правоохранительных органов государств-участников Сотрудничества Независимых Государств в борьбе с преступностью»

международным терроризмом и иными проявленными экстремизмом» (7 апреля 2004 года г. Киев). – Минск. 2004. – 80 с.

6. Альбац Е.М. Лик недуга. // Е.М. Альбац. Известия. – 1986. – 12 заг.

7. Габиани А.А. Наркотики вчера и сегодня / А.А. Габиани. – Тбилиси. Изд-во «Циратели». – № 2. – 1988. – С. 14–16.

8. Карпович К.А. Уголовно-правовые меры борьбы с распространением наркотиков. Дис. ... канд. юрид. наук. / К.А. Карпович – Ростов-на-Дону, 1992. – С. 62.

9. Мирошниченко А.А. Уголовно-правовая борьба с наркоманией / А.А. Мирошниченко, А.А. Музыка. – К.: Выща сш. Головное изд-во. 1988. – С. 25–29.

10. Оцінка стану злочинності в Україні за 2010 рік. МВС К. 2020. – 42 с.

11. Наркотики, социальные. медицинские и правовые аспекты: Справочник/ Авт-сост. И. П. Кузнецов. С.К. Купрейчик. – Мн. Новое знание. 2001, – 522 с.

12. Основні тенденції проявів злочинності в Україні. – К.: РНБО. – Збірники науково-аналітичних матеріалів за 2010-2015 рр.

13. Інформаційні бюлетені ДПтСУ за 2012–2014 рр. – К.: ДПтСУ, 2015. – 86 с.

14. Статистичні дані ДІАЗ МВС України за 2005–2015 рр. К.: МВС України, 2015. – 122 с.

УДК 343.163(477)

ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДМОВИ ПРОКУРОРА ВІД ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАННЯ

Грушевська М.І., аспірант
 Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
 імені академіка В.В. Сташиса
 Національної академії правових наук України

Статтю присвячено дослідженню проблем визначення поняття відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді першої інстанції. Характеризуються підстави відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення та її правові наслідки. Аналізуються проблеми процедури відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення.

Ключові слова: прокурор, державне обвинувачення, відмова від підтримання державного обвинувачення, суд, кримінальне провадження, повноваження прокурора.

Статья посвящена исследованию проблем определения понятия отказа прокурора от поддержания государственного обвинения в суде первой инстанции. Характеризуются основания отказа прокурора от поддержания государственного обвинения и его правовые последствия. Анализируются проблемы процедуры отказа прокурора от поддержания государственного обвинения.

Ключевые слова: прокурор, государственное обвинение, отказ от поддержания государственного обвинения, суд, уголовное производство, полномочия прокурора.

Hrushevskia M.I. DEFINITION AND GENERAL CHARACTERISTIC OF REFUSAL OF THE PROSECUTOR FROM MAINTENANCE OF THE STATE CHARGE

Article is devoted to research of problems of definition of concept of refusal of the prosecutor from maintenance of the state charge of court of the first instance. The bases of refusal of the prosecutor from maintenance of the state charge and its legal consequences are characterized. Problems of procedure of refusal of the prosecutor from maintenance of the state charge are analyzed.

Key words: prosecutor, state charge, refusal of maintenance of the state charge, court, criminal proceedings, powers of the prosecutor.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми зумовлюється тим, що в умовах реформування законодавства про прокуратуру, яке триває на сьогодні, першочергового значення набуває діяльність прокурора у сфері кримінального провадження, пов'язана із підтриманням державного обвинувачення в суді. Одним із найбільш суперечливих питань щодо участі прокурора у розгляді кримінальних справ судом першої інстанції є відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика підтримання прокурором державного обвинувачення і відмови від нього досліджувалася такими науковцями, як В.С. Зеленецький, П.М. Каркач, Я.О. Ковальова, М. В.Косюта, А.В. Лапкін, В.Т. Малярченко, В.М. Юрчишин та ін. Поряд з цим,

тему відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення досі не можна вважати вичерпаною. Зокрема, потребує з'ясування значення відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення у загальній структурі процесуальної діяльності прокурора у суді.

Метою статті є визначення процесуальної природи відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення, а також формулювання науково обґрунтованої дефініції цього поняття.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на правову регламентацію інституту відмови прокурора від державного обвинувачення у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК), закон не надає дефініцію цього явища. У ст. 340 КПК міститься характеристика процесу-